

การพัฒนาและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา Developing and Writing Lesson Plans for Social Studies

รวีวรรณ วงศ์เดชานันท์
Rawewan Wongdechanun

วิทยาลัยสงฆ์พิจิตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Email: rawewan.ja99@gmail.com

บทคัดย่อ

การวางแผนการสอน เป็นงานสำคัญของครูผู้สอน การสอนจะประสบผลสำเร็จด้วยดีหรือไม่ก็น้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับวางแผนการสอนเป็นสำคัญประการหนึ่งถ้าผู้สอนมีการวางแผนการสอนที่ดีก็เท่ากับบรรลุจุดหมายปลายทางไปแล้วครึ่งหนึ่งการวางแผนการสอนจึงมีความสำคัญหลายประการแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะต้องเป็นแผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตรเป็นแนวทางให้ผู้สอนอย่างชัดเจน มีองค์ประกอบที่ครบถ้วนเข้าใจง่ายและนำไปใช้สอนได้จริง นักเรียนเกิดทักษะจริงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับความหมายความสำคัญ ลักษณะ ขั้นตอนการจัดทำและหลักการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี เพื่อส่งผลให้การเรียนการสอนดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนจำเป็นต้องทราบองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้และขั้นตอนของการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

คำสำคัญ: การพัฒนา; แผนการจัดการเรียนรู้; สังคมศึกษา

Abstract

Preparing a lesson plan is a major task for teachers. Whether the teaching is successful or not depends on how well the teaching plan is. If an instructor has a good teaching plan, then half of the goals have been achieved. Planning for the teaching process is important for several reasons. A good lesson plan must be a plan that is consistent with the curriculum, providing clear guidelines for teachers. There are complete components that are easy to understand and can be used for real teaching. This would enhance the students to develop skills that can be applied in their daily lives. Teachers need to understand the meaning, characteristics, procedures, and principles of a lesson plan as well as the characteristics of the plan to effectively lead the course to the desired destination. In writing the lesson plans, teachers need to know the elements of the plan, the format of the lesson plans and the process of writing lesson plans as well.

Keywords: development; lesson plans; social studies

ภายหลังจากการออกแบบขั้นตอนการเรียนการสอน การออกแบบสื่อการเรียนการสอนและ การออกแบบการวัดประเมินผลการเรียนการสอนแล้ว จะต้ององค์ประกอบของการเรียนการสอนครบถ้วน ที่พร้อมจะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ขั้นต่อมาคือ การพัฒนาแผนการเรียนการสอน ซึ่งมีองค์ประกอบการเรียนการสอน ได้แก่ จุดประสงค์การเรียนรู้ ขั้นตอนการเรียนการสอน และกิจกรรม การ

เรียนการสอนที่ใช้ในการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล ผู้เรียน การจัดองค์ประกอบการเรียนการสอนในแผนการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงและสอดคล้องกันนั้น ผู้ออกแบบการเรียนการสอนสามารถใช้คำถามต่อไปนี้ เป็นแนวทางในการทำงานและตรวจสอบแผนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

- 1) ผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้สามารถแก้ปัญหาตรงกับที่ได้วิเคราะห์ไว้หรือไม่
- 2) จุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้เป็นแนวทางนำไปสู่ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือไม่
- 3) บทเรียน กิจกรรม หรือแบบฝึกหัด ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายหรือจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่
- 4) กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่
- 5) เนื้อหา ทักษะ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนหรือไม่
- 6) การเรียนการสอนสอดคล้องกับบริบทและสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้หรือไม่
- 7) แผนการประเมินผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้สามารถประเมินเป้าหมาย/จุดประสงค์การเรียนรู้ได้หรือไม่
- 8) ขั้นตอนการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในการนำไปใช้หรือไม่
- 9) กลวิธีที่ใช้สามารถพัฒนาผู้เรียนได้หรือไม่
- 10) สื่อ-วัสดุการเรียนการสอนที่ใช้ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่

องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญแยกเป็นสองส่วน ได้แก่

1. ส่วนหัวของแผน ได้แก่ โรงเรียน.....ชั้น.....
หน่วยการเรียนรู้ที่.....เรื่อง.....เวลา.....ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่.....เรื่อง.....วันที่..... เวลา.น.
2. ส่วนที่สอรายการที่สำคัญ ที่ต้องระบุในแผนการจัดการเรียนรู้ได้แก่

2.1 สารสำคัญ (ความคิดรวบยอดหรือมโนคติของบทเรียน) หมายถึง สารสำคัญของเนื้อหา ประสบการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนหลังจากนักเรียนได้รับการปลูกฝังด้วยเทคนิควิธีการจากครู และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมรวมทั้งทำหน้าที่เป็นตัวกำหนดขอบเขตเนื้อหา ความรู้ จุดประสงค์ของการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง ควรเขียนเป็น ประโยคหรือข้อความสั้นๆ

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ แบ่งเป็น 2 ลักษณะดังนี้

2.2.1 จุดประสงค์ปลายทางเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ซึ่งสะท้อนผลรวมทั้งหมดที่มุ่งหวัง และปรารถนาจะให้เกิดกับนักเรียนทุกคน เมื่อผ่านกระบวนการเรียนการสอนวิชานั้นแล้ว อีกทั้งยังสะท้อนจุดเน้นเด่นๆ ของเนื้อหาวิชาและพฤติกรรมสำคัญๆ ของวิชานั้นๆ หรืออาจจะสะท้อนผลสรุปขั้นสุดท้ายของกระบวนการเรียนรู้ก็ได้ วิธีการเขียนให้ยึด “สาระการเรียนรู้เป็นหลัก” และนำกรอบพฤติกรรมบ่งชี้มาวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ เช่น

- 1) เพื่อให้รู้และเข้าใจระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- 2) เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- 3) เพื่อให้ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยได้

2.2.2 จุดประสงค์นำทาง เป็นความคาดหวังที่เกิดขึ้นกับนักเรียนระหว่างการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง การเขียนจุดประสงค์นำทางมีวัตถุประสงค์ให้ผู้สอนได้พิจารณาถึงผลการเรียนย่อยๆ หรือพฤติกรรมต่างๆ ที่ควรจะเกิดขึ้นในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิธีการเขียนผู้สอนต้องกำหนดพฤติกรรมย่อยๆ ของสาระการเรียนรู้ย่อยเพื่อนำไปสู่จุดประสงค์ปลายทาง สามารถเปรียบเทียบให้เห็นได้ดังนี้

จุดประสงค์ปลายทาง	จุดประสงค์นำทาง
เพื่อให้รู้และเข้าใจระบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย	1) บอกลักษณะและประเภทของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ได้ 2) อธิบายความสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ได้
เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย	1) ยกตัวอย่างหลักการของระบอบประชาธิปไตยในการดำรงชีวิต ได้
เพื่อให้ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยได้	1) ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน ได้

2.3 สาระการเรียนรู้ หมายถึงประมวลสาระแห่งองค์ความรู้หรือสาระการเรียนรู้ที่ปรากฏอยู่ในขอบข่ายของเรื่องที่กำหนดให้เรียนสามารถเขียนโดยอาศัยพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นตัวกำหนดได้ เช่น

ด้านความรู้ : ได้แก่สาระความรู้ที่กำหนดให้ผู้เรียนได้เรียน

ด้านทักษะกระบวนการ : หมายถึงทักษะที่เกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้ทักษะการทำงานทักษะการเรียนรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้ฝึก

ด้านเจตคติคุณค่า : หมายถึงอารมณ์ความรู้สึก การเห็นประโยชน์ คุณค่าของเรื่องที่เรียน

2.4 กิจกรรมการเรียนรู้ /กระบวนการจัดการเรียนรู้ หมายถึงวิธีการสอนรูปแบบการสอนแบบต่างๆ ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ หรือเป็นขั้นตอนและวิธีการของการกระทำกิจกรรมต่างๆ ตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถให้นักเรียนได้แสดงออกทั้งด้านการปฏิบัติด้วยการใช้ความคิดพูดและกระทำเพื่อสร้างประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในขณะที่เรียน

กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางหลักของการนำกิจกรรมการเรียนการสอนมาทำแผนการจัดการเรียนรู้คือ ยึดหลักนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากที่สุด วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีลักษณะเป็นนามธรรม ดังนั้นการนำกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์มาใช้จัดกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้จะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ สื่อการสอนได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ และเทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในบทเรียน สื่อในวิชาสังคมศึกษาจะอยู่ในลักษณะของแหล่งความรู้ เช่น บ้านเรือน โบราณสถาน โบราณวัตถุ บุคคลในชุมชน หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ รวมทั้งสื่อที่ประดิษฐ์ขึ้นเอง เช่น บัตรคำ ภาพพลิก สไลด์ ชุดการสอน ฯลฯ สื่อการสอนที่จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้นั้นอยู่ที่การเลือกใช้ของผู้สอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ในแผนการจัดการเรียนรู้ การวัดการประเมินผล ผลของการเรียนในแต่ละชั่วโมง นักเรียนจะประสบผลสำเร็จในการเรียนและครูประสบผลสำเร็จในการสอนหรือไม่เพียงใด เพื่อที่จะพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ซึ่งครูต้องกำหนดว่าจะใช้

วิธีการประเมินผลใดบ้าง โดยทั่วไปแล้วการวัดการประเมินผลสังคมศึกษามีหลายวิธี เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน การทดสอบ

สื่อและแหล่งการเรียนรู้ หมายถึง การเตรียมสื่อต่างๆเช่น ใบความรู้ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อบุคคล กรณีศึกษา นิทาน เครื่องโสตทัศนูปกรณ์ วีดิทัศน์ แอปเสียง แผ่นโปร่งใสPowerPoint กระดาษ ปากกา สี บัตรคำ บัตรความรู้ ใบงาน หนังสือ ตำรา เอกสารอ้างอิง ฯลฯ แหล่งเรียนรู้ที่ใช้ประกอบในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ในคาบนั้นๆ เช่น แหล่งเรียนรู้ในชุมชน วัด ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ศาล จังหวัด สถานีตำรวจ อนามัยตำบล ฯลฯ

การวัดและประเมินผล หมายถึงออกแบบการประเมินผลและการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการประเมินผลในที่นี้หมายถึงการวัดและประเมินผลการเรียนเป็นรายคาบได้แก่การสังเกตความสนใจและการมีส่วนร่วมการแสดงความคิดเห็นและการตรวจผลงาน การใช้แบบทดสอบ การทำแฟ้มสะสมงานเป็นต้นการจัดกิจกรรมในชั้นนี้ได้แก่นำผลงานมาติดที่ป้ายนิเทศการอ่านหนังสือเพิ่มเติมนอกเวลาการทำแบบทดสอบ ฯลฯ

บันทึกผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บันทึกผลการใช้แผนฯ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไป

ขั้นตอนในการทำแผนการจัดการเรียนรู้

การทำแผนการจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอนดังนี้

- 1) วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา สารการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค และหน่วยการเรียนรู้ที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น เพื่อประโยชน์ในการเขียนรายละเอียดของแต่ละหัวข้อของแผนการจัดการเรียนรู้
- 2) วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเพื่อนำมาเขียนเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้โดยให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ เจตคติ และค่านิยม
- 3) วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ โดยเลือกและขยายสาระที่เรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น
- 4) วิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ โดยเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 5) วิเคราะห์กระบวนการประเมินผลโดยเลือกใช้วิธีการวัดผล ประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และสร้างแบบวัดประเมินผลให้ครอบคลุมเนื้อหาด้วย
- 6) วิเคราะห์แหล่งเรียนรู้ โดยคัดเลือกสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนให้เหมาะสมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้

วิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ /การจัดการเรียนรู้

ผู้สอนต้องวิเคราะห์จุดประสงค์และสาระการเรียนรู้เพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามองค์ประกอบการเรียนรู้ต่อไปนี้

1. ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เป็นกระบวนการที่ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งหรือเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับสถานการณ์ใหม่ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันนี้ช่วยให้ผู้เรียนรวบรวมมวลประสบการณ์ที่หลากหลายแล้วนำไปสู่การเรียนรู้สิ่งใหม่ร่วมกันการจัดกิจกรรมในชั้นนี้ได้แก่การตั้งคำถามการให้แก้ไขปัญหาด้วยความรู้เดิมเป็นต้น

2. มีกิจกรรมการสร้างความรู้ร่วมกันเป็นองค์ประกอบที่ช่วยให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์

สังเคราะห์และสร้างสรรค์มวลประสบการณ์ ข้อมูล ความคิดเห็น ฯลฯ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถ่องแท้ หรือเกิดข้อสรุปของความรู้ใหม่ ตลอดจนตรวจสอบปรับ/เปลี่ยนความคิดความเชื่อของตน การจัดกิจกรรม ในขั้นนี้ได้แก่การตั้งประเด็นให้ผู้เรียนได้คิดและสะท้อนความคิดปรับเปลี่ยนความคิดอย่างลึกซึ้งจนเกิดความ เข้าใจชัดเจนจนได้ข้อสรุปหรือความรู้ใหม่ตามจุดประสงค์ที่กำหนด

3. กระบวนการเรียนรู้ความรู้จากครู (ผ่านสื่อและแหล่งการเรียนรู้) เป็นองค์ประกอบที่ที่ ผู้เรียนได้รับข้อมูลความรู้ แนวคิด ทฤษฎี หลักการ ขั้นตอนหรือข้อสรุปต่างๆโดยครูเป็นผู้จัดให้เพื่อเป็น ประโยชน์ในการสร้างความรู้ใหม่ และช่วยให้การเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ การจัดกิจกรรมในขั้นนี้ได้แก่ การให้แนวคิด ทฤษฎีหลักการ ข้อมูลความรู้ ขั้นตอนทักษะ ฯลฯ ซึ่งทำได้หลายทาง เช่น บรรยาย ดูวีดิทัศน์ อ่านเอกสาร ใบความรู้ ตำรา ฯลฯ ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ เป็นองค์ประกอบที่ทำให้ผู้เรียนได้ นำความคิดรวบยอดหรือข้อสรุปหรือความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการเรียนไปประยุกต์หรือทดลองใช้ อาจกล่าว อีกทางหนึ่งว่า เป็นผลสำเร็จของการเรียนรู้ในองค์ประกอบข้างต้นที่กล่าวมาแล้วและในขั้นนี้เป็นขั้นที่ สะท้อนกระบวนการจัดการเรียนรู้ว่า มิใช่เพียงเรียนรู้เท่านั้นแต่เป็นกระบวนการที่ได้ใช้ความรู้ที่เรียนทำให้ เกิดเป็นทักษะและเจตคติที่ดีต่อการเรียนตามมา การจัดกิจกรรมในขั้นนี้ได้แก่การทำแผนภาพจัด นิทรรศการทำการรายงานสรุปสาระสำคัญตารางวิเคราะห์

4. ออกแบบปฏิสัมพันธ์ในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเลือกใช้กระบวนการที่หลากหลาย เช่น กระบวนการกลุ่ม ทั้งกลุ่มขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ การออกแบบปฏิสัมพันธ์ในกระบวนการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงเป็นการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากกลุ่มมากที่สุด แทนการเรียนรู้ด้วยการฟังครูพูด (บรรยาย) มีผลงานวิจัยสนับสนุนว่าการเรียนเป็นกลุ่มมีผลดีต่อผู้เรียนคือ ช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี ขึ้น ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจริยธรรม ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

5. สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้หมายถึง การเตรียมสื่อต่างๆเช่น ใบงาน ใบความรู้ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ที่ใช้ประกอบในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ในคาบนั้น ๆ เช่น กรณศึกษา วิดีทัศน์ แถบเสียง แผ่นโปสเตอร์ PowerPoint สื่อบุคคล นิทาน เครื่องโสตทัศนูปกรณ์ กระดาษ ปากกา สี บัตรคำ บัตรความรู้ ใบงาน หนังสือ ตำรา เอกสารอ้างอิง ฯลฯ

6. การวัดและประเมินผล หมายถึง ออกแบบการประเมินผลและการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการ ประเมินผลในที่นี้หมายถึงการวัดและประเมินผลการเรียนเป็นรายคาบได้แก่การสังเกตความสนใจและ การมีส่วนร่วมการแสดงความคิดเห็นและการตรวจผลงานการใช้แบบทดสอบการทำแฟ้มสะสมงานเป็นต้น การจัดกิจกรรมในขั้นนี้ได้แก่นำผลงานมาติดที่ป้ายนิเทศการอ่านหนังสือเพิ่มเติมนอกเวลาการทำ แบบทดสอบ ฯลฯ

7. จัดการเรียนรู้และบันทึกผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถประเมินแผนการจัดการ เรียนรู้ โดยใช้บันทึกผลการใช้แผนฯ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไป

ตัวอย่างแบบฟอร์มการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

ตัวอย่างที่ 1 การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบความเรียง

กลุ่มสาระ.....ระดับชั้น.....เวลา.....ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง.....
สาระสำคัญ.....
จุดประสงค์การเรียนรู้.....

วิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้

- 1) ด้านความรู้ (ระบุพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น)
- 2) เจตคติ (ระบุความรู้สึก คุณค่าของสิ่งที่ได้รับการเรียน)
- 3) ทักษะ (ระบุทักษะ ความสามารถที่เกิดขึ้นจากการเรียน)

กิจกรรมการเรียนรู้ (ลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับกรอบแบบแผนการจัดการเรียนรู้ของครู โดยคำนึงถึงหลักการ 4 ประการ คือ การให้โอกาสผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสร้างความรู้ร่วมกัน การให้ความรู้ใหม่ และการลงมือปฏิบัติ)

- 1)
- 2)
- 3)
- 4) ฯลฯ

สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้

- 1)
- 2)
- 3)
- 4) ฯลฯ

การวัดและประเมินผล

- 1) การวัดผล

สิ่งที่ต้องการวัดผล	วิธีการที่ใช้	เครื่องมือที่ใช้

- 2) การประเมินผล.....

การบันทึกผลการจัดการเรียนรู้

หัวข้อ	จุดเด่น/ดี	จุดด้อย/ข้อบกพร่อง	แนวทางแก้ไข/พัฒนา
แผนการจัดการเรียนรู้			
พฤติกรรมการสอนของครู			
พฤติกรรมผู้เรียน			
ผลการเรียนรู้			

ตัวอย่างที่ 2 การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบตาราง

กลุ่มสาระ.....ระดับชั้น.....เวลา.....ชั่วโมง
 แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง.....
 สาระสำคัญ.....

จุดประสงค์	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/แหล่งการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล	ผลการเรียนรู้

ตัวอย่างที่ 3 การเขียนแผนการเรียนรู้แบบกิ่งตาราง

แผนการเรียนรู้ที่.....
 เรื่อง.....เวลา.....คาบ
 วิชา.....ชั้น.....ภาคเรียนที่.....
 สอนวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ชื่อผู้สอน.....
 สาระสำคัญ.....
 เนื้อหา.....
 จุดประสงค์ปลายทาง.....

จุดประสงค์นำทาง	กิจกรรมการเรียนการสอน	สื่อการเรียนการสอน	การวัดผล / ประเมินผล

กิจกรรมเสนอแนะ

.....

รูปแบบของแผนการสอนทั้ง 3 แบบ ได้แก่ แบบไม่ใช้ตาราง แบบตาราง และแบบกึ่งตาราง สามารถยืดหยุ่นเรื่อง การแบ่งช่องและเรียกชื่อ ดังนี้

1. หัวเรื่อง
2. จำนวนคาบ / ชั่วโมงของแต่ละหัวข้อ
- 3.สาระสำคัญโดยสรุป
4. จุดประสงค์การเรียนรู้ (กระบวนการที่ใช้)
5. กิจกรรมการเรียนการสอน
6. การใช้สื่อ/อุปกรณ์การเรียนการสอน
7. การวัดผลประเมินผล

การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

1. ความหมายของการประเมิน

การประเมินคือกระบวนการในการตัดสินคุณค่า ให้กับสิ่งต่างๆ โดยนำผลที่ได้จากการวัดมาพิจารณาตัดสินเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ว่ามีคุณภาพในระดับใด เช่น ดี พอใช้ ไม่ดี และมีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการประเมินไว้ดังนี้

ไพศาล หวังพานิช กล่าวว่า การประเมินผลมีองค์ประกอบหลัก 3 ประการ คือ (ไพศาล หวังพานิช, 2526)

1. ผลการวัดทำให้ทราบสภาพความจริงของสิ่งที่จะประเมินว่ามีปริมาณเท่าไร มีคุณสมบัติอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์
2. เกณฑ์การพิจารณาในการที่จะตัดสินว่าสิ่งใดดีหรือสิ่งใดเลว สิ่งใดใช้ได้หรือใช้ไม่ได้นั้น จะต้องเป็นหลักหรือบรรทัดฐานที่ต้องการโดยนำผลการวัดนั้นมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือมาตรฐานที่ต้องการ เกณฑ์การพิจารณาในการประเมินผลการศึกษานั้นคือจุดมุ่งหมาย ของการศึกษานั้นเอง
3. การตัดสินใจเป็นการชี้ขาดหรือสรุปผลการเปรียบเทียบระหว่างผลการปฏิบัติ ซึ่งได้รับการวัดกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่าสูงต่ำกว่ากันขนาดไหน ทั้งนี้การตัดสินใจที่ดี ต้องอาศัยการพิจารณาอย่างถี่ถ้วน ทุกแง่มุมและการกระทำทุกอย่างยุติธรรมโดยอาศัยสภาพและความเหมาะสมต่างๆ ประกอบหรือต้องมีคุณธรรมที่ดี

ซวาล แพร์ตกุล ได้สรุปความหมาย ของการประเมินผลไว้ว่า เป็นกระบวนการที่ครุณาทุกๆ รายการที่ทราบจากการวัดไปใช้ คือ ครุณาผลต่างๆ จากการวัดผลเหล่านั้นมารวมกัน เพื่อนำไปใช้ในการวินิจฉัยตีราคาคุณค่า และชี้ขาดลงเป็นผลสรุปว่าเด็กคนนั้นมีคุณภาพสูงหรือต่ำ สมควรสอบได้หรือตก ซึ่งการประเมินค่าที่ดีต้องตั้งบนรากฐานของการวัดที่ดี (ซวาล แพร์ตกุล, 2518)

ข้างต้นที่กล่าวมาสรุปว่า ความหมายของการประเมินคือกระบวนการ วิธีการ เพื่อหาความเชื่อมั่นใช้ในการประกอบการตัดสินใจว่าดีหรือไม่ดี ใช่หรือไม่ใช่ มีประโยชน์ ไม่มีประโยชน์มีคุณภาพ ไม่มีคุณภาพ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่ดีต้องอาศัยการพิจารณาอย่างถี่ถ้วน

2. การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

เป็นการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับจุดประสงค์ที่ต้องทำว่าสอดคล้องกันหรือไม่ และได้ผลตามจุดประสงค์หรือไม่หรือไม่

สำลี รักสุทธี ได้กล่าวว่า การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ควรมีขั้นตอนดังนี้ (สำลี รักสุทธี, 2544)

สร้างแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ การสร้างแบบประเมินอาจมีหลักการดังนี้

1. ศึกษาแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญหลายๆ ท่านเพื่อเป็นแนว
2. สร้างแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยถามให้ครอบคลุมองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้อย่างน้อย 5 ด้าน คือ

2.1 รูปแบบ

2.2 คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

2.3 คุณภาพของผู้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้

2.4 เนื้อหาโดยทั่วไป

2.5 ความสอดคล้องของหลักสูตร

3. การสร้างแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ คือ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย เหมาะสมน้อยที่สุด การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้นิยามหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา

เกียรติสุตา ศรีสุข กล่าวว่า การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยการให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา เป็นการนำข้อคำถามหรือข้อความแต่ละข้อในแบบวัดไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อ วัดเนื้อหาที่ต้องการวัดหรือไม่ หรือมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาที่ต้องการวัดหรือไม่ โดยมีขั้นตอนดังนี้ (เกียรติสุตา ศรีสุข, 2549)

1. นำข้อคำถามหรือข้อความแต่ละข้อในแบบวัดไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ไม่น้อยกว่า 3 คน พิจารณาว่า แบบวัดแต่ละข้อวัดเนื้อหาหรือสิ่งที่ต้องการวัดหรือไม่ หรือมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาที่ต้องการวัดหรือไม่

2. นำผลการตัดสินของผู้เชี่ยวชาญทุกคนมาสรุป โดยการแจกแจงความถี่ ในแต่ละข้อคำถามว่ามีผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า วัดได้ตรงกับเนื้อหาที่ต้องการวัดกี่คน ไม่ตรงกี่คน

3. ตัดสินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแต่ละข้อคำถาม โดยอาจใช้เกณฑ์การพิจารณาจากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ อย่างน้อย 2 ใน 3 ว่าวัดได้ตรงกับเนื้อหาที่ต้องการวัดจึงจะถือว่าแต่ละข้อคำถามในแบบวัดมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากที่กล่าวมาแล้วพอจะสรุปได้ดังนี้ การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ มีจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมก่อนนำไปใช้จริง และเพื่อตรวจสอบความสำเร็จของการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ในส่วนของวิธีประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ สามารถแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ โครงสร้างของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยอาจวิเคราะห์ด้วยตนเองหรือผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบวิเคราะห์คุณลักษณะภายในของรายละเอียด โครงสร้างส่วนประกอบต่างๆ และตรวจสอบระหว่างการใช้จริง

สรุป

ทักษะการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นทักษะสำคัญของครูผู้สอน ที่จะต้องออกแบบและวางแผนเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้และสมรรถนะต่าง ๆ ตามหลักสูตรส่วนประกอบสำคัญส่วนแรกของแผนการจัดการเรียนรู้ นอกจากจะแสดงให้เห็นมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแล้ว ครูจะต้องระบุสาระสำคัญของแผนฯ เพื่อแสดงให้เห็นภาพรวมของความรู้ความเข้าใจ ที่นัก

จะเรียนจะได้รับจากการจัดการเรียนรู้ตามแผน ดังกล่าว อย่างไรก็ตามครูผู้สอนส่วนหนึ่งรวมถึงนิสิต นักศึกษาครู ที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะต้องเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับหลักสูตรเป็นแนวทางให้ผู้สอนอย่างชัดเจน มีองค์ประกอบที่ครบถ้วนเข้าใจง่ายและนำไปใช้ สอนได้จริง นักเรียนเกิดทักษะจริงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ผู้สอนจึงจำเป็นต้องมี ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับความหมายความสำคัญ ลักษณะ ขั้นตอนการจัดทำและหลักการวางแผนการ จัดการเรียนรู้ ตลอดจนลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี เพื่อส่งผลให้การเรียนการสอนดำเนินไปสู่ จุดหมายปลายทางที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนจำเป็นต้องทราบ องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้และขั้นตอนของการเขียน แผนการจัดการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติสุตา ศรีสุข. (2549). *ระเบียบวิธีวิจัย*. เชียงใหม่: ครองช่าง.
- ชวาล แพร่ตฤณ. (2518). *เทคนิคการวัดผล*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). พระนคร: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช,
- เบญจวรรณ สุขพันธ์. (2552). *หลักสูตรกับการจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ไพศาล หวังพานิช. (2526). *การวัดผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สำลี รักสุทธี. (2544). *เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนและเขียนแผนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). *หลักการสอน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์